

УДК: 94(100) + 338.48+502](100)(045)
DOI: <http://doi.org/10.32589/2412-9321.31.2025.348271>

К. Д. ДОДІЛОВА

кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри туризму
Національний транспортний університет (Україна, Київ)
e-mail: didenko.kate@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-6520-4463>

В. В. ЦИПКО

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри туризму,
Національний транспортний університет (Україна, Київ)
e-mail: tsytkovictoria@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7477-3829>

В. В. ПОЛУДА

кандидат педагогічних наук, доцент
Київський фаховий коледж туризму та готельного господарства
(Україна, Київ)
e-mail: poludavv@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0748-5720>

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ: ІСТОРІЯ, ВИКЛИКИ І МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ТРАНСПОРТУ ТА ГОТЕЛІВ

Анотація.

Метою статті є визначення викликів і можливостей екологізації туристичної інфраструктури, її транспортної складової та складових індустрії гостинності на різних історичних етапах. **Методи та методологія проведення дослідження** спираються на використання таких методів наукового пізнання як аналіз і синтез, системний підхід, метод порівняння, аналогії та прогностичний метод. **Наукова новизна** полягає у розробці цілісного підходу до екологізації туристичної інфраструктури, який поєднує глобальні стандарти сталого розвитку з національними завданнями розвитку туризму в Україні. В тому числі уточнено зміст поняття **“екологізація туристичної інфраструктури”**, яке розглядається не лише як технічна модернізація транспортних об’єктів і готелів, а як комплексна стратегія управління, що інтегрує екологічні, економічні та соціальні цілі сталого розвитку. **Результати дослідження** підкреслюють ефективність екологізації всіх складових туристичної інфраструктури, яка призводить до підняття іміджу дестинації та сприяє реалізації принципів сталого розвитку. Проведений аналіз міжнародного досвіду та практик екологізації туристичної інфраструктури засвідчив, що транспортна й готельна сфери виступають ключовими чинниками у формуванні стійкості та конкурентоспроможності туристичних дестинацій. Впровадження “зелених” рішень у транспорті та готельному господарстві дає можливість суттєво знизити антропогенне навантаження на довкілля, водночас підвищуючи економічну ефективність підприємств та привабливість туристичних територій. Результати проведеного дослідження також говорять про те, що адаптація світового досвіду “зелених” технологій та сертифікації може прискорити процес модернізації туристичної інфраструктури України та підвищити її конкурентоспроможність на світовому ринку. Проте це можливо лише за умови комплексної політики держави та активного залучення бізнесу.

Ключові слова: сталий туризм, екологізація, туристична інфраструктура, транспорт, готельний сектор, “зелені” технології.

ECOLOGIZATION OF TOURISM INFRASTRUCTURE: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES FOR TRANSPORTATION AND HOTELS

Abstract.

The purpose of the article is to identify the challenges and opportunities for greening tourism infrastructure, its transport component, and components of the hospitality industry at different historical stages. **The methods and methodology** of the study are based on the use of such scientific methods as analysis and synthesis, a systematic approach, comparison, analogy, and forecasting. **The scientific novelty** lies in the development of a comprehensive approach to the greening of tourism infrastructure, which combines global standards of sustainable development with national tourism development goals in Ukraine. In particular, the concept of “greening of tourism infrastructure” has been clarified, which is considered not only as the technical modernization of transport facilities and hotels, but as a comprehensive management strategy that integrates environmental, economic, and social goals of sustainable development. **The results of the study** emphasize the effectiveness of greening all components of the tourism infrastructure, which leads to an improvement in the image of the destination and contributes to the implementation of sustainable development principles. The analysis of international experience and practices of greening tourist infrastructure proved that the transport and hotel spheres are key factors in shaping the sustainability and competitiveness of tourist destinations. The implementation of “green” solutions in transport and the hotel industry makes it possible to significantly reduce the anthropogenic load on the environment, while at the same time increasing the economic efficiency of enterprises and the attractiveness of tourist areas. The results of the study also suggest that adapting global experience in green technologies and certification can accelerate the modernization of Ukraine’s tourism infrastructure and increase its competitiveness in the global market. However, this is only possible with a comprehensive state policy and active involvement of business.

Key words: sustainable tourism, ecologization, tourist infrastructure, transport, hotel sector, green technologies

Вступ. Сталий розвиток туризму в умовах глобалізації вимагає переосмислення підходів до формування туристичної інфраструктури, зокрема її транспортної та готельної складової. Екологізація туристичної інфраструктури постає ключовим завданням, що зумовлене як необхідністю збереження довкілля, так і підвищенням конкурентоспроможності туристичних дестинацій. Сучасний турист дедалі частіше орієнтується на екологічні стандарти, “зелені” технології та соціальну відповідальність бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки збільшується кількість публікацій, які розглядають туристичну інфраструктуру крізь призму декарбонізації, “зелених” сертифікацій та інтеграції принципів сталого розвитку у практичну діяльність готелів і транспортних операторів. Значна частина робіт підкреслює, що транспорт залишається однією з головних джерел вуглецевого сліду туризму, тому транспортна трансформація – ключова умова декарбонізації сектору (Sun, Faturay, & Lenzen, M. et al., 2024; Filali, Suarez Llanes, Chaouch, D’Acremont, 2025).

Питанням застосування екологічних практик в готельному господарстві присвячені роботи таких вчених як Maria A. Quintós, Ana I. & Martínez-Senra, 2023).

Метою статті є визначення викликів і можливостей екологізації туристичної інфраструктури, її транспортної складової та складових індустрії гостинності на різних історичних етапах.

Зокрема, були поставлені і вирішені такі **завдання**: виявленні основні проблеми та бар’єри, що стримують впровадження екологічних практик у транспортному та готельному секторах; проаналізовані міжнародний досвід й кращі практики “зеленої” модернізації, їх релевантність для умов України; оцінені потенційні соціально-економічні та екологічні ефекти від екологізації інфраструктури; визначенні

перспективні напрями інтеграції екологічних інновацій у національну туристичну політику; обґрунтування стратегічну роль екологізації транспорту і готельного господарства у підвищенні конкурентоспроможності туристичних дестинацій та досягненні Цілей сталого розвитку України до 2030 року.

Методи та методологія проведення дослідження спираються на використання таких методів наукового пізнання як аналіз і синтез, системний підхід, метод порівняння, аналогії та прогностичний метод.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристична інфраструктура – це сукупність матеріально-технічних, організаційних і сервісних елементів, які забезпечують функціонування туристичної діяльності та задоволення потреб мандрівників. Вона включає транспортну систему, засоби розміщення, заклади харчування, об'єкти дозвілля, інформаційні центри та інші складові, що формують цілісне середовище для перебування туристів.

У структурі туристичної інфраструктури **транспорт і готельне господарство посідають ключове місце:**

- **транспорт** забезпечує мобільність туристів, доступність дестинацій і формує перше враження про країну чи регіон. Особливу **роль відіграє автомобільний транспорт**, саме він здійснює "доставку туристів від дверей до дверей", є найбільш масовим, гнучким і доступним способом пересування туристів, що охоплює як індивідуальні поїздки власними авто, так і організовані автобусні перевезення. Водночас саме автомобільний транспорт є основним джерелом викидів вуглекислого газу, забруднення повітря та шумового навантаження, що ставить перед туристичною сферою серйозні екологічні виклики.

- **готельне господарство** виконує функцію базового розміщення, створюючи умови для комфортного перебування й відпочинку, водночас впливаючи на рівень задоволеності туристів та їхнє бажання повторно відвідати дестинацію.

Саме ці два елементи інфраструктури мають найбільший **екологічний вплив** через високе енергоспоживання, утворення відходів і викидів у довкілля. Тому їхня екологізація є критично важливою для сталого розвитку туризму.

Незважаючи на зростання актуальності екологізації туристичної інфраструктури, процес упровадження відповідальних практик у транспортному та готельному господарстві України стикається з низкою бар'єрів. Вони мають як економічний, так і соціально-інституційний характер. Розглянемо їх більш детально.

1. Економічні обмеження. Досліджуючи економічні обмеження екологізації транспортної та готельної складової туристичної сфери, можна виділити такі головні аспекти. По перше, це **висока вартість модернізації транспортного парку**, адже перехід на екологічно чисті транспортні засоби (електробуси, гібридні автомобілі, мікроавтобуси на водневому паливі) потребує значних капіталовкладень. Так ціна одиниці транспорту, що працює на екологічно чистих технологіях у 2–3 рази перевищує вартість традиційних дизельних аналогів. Для обслуговування таких транспортних засобів необхідна розгалужена інфраструктура зарядних станцій, яка у багатьох туристичних регіонах України поки що відсутня. Крім того, бізнес зіштовхується з високими витратами на обслуговування та навчання персоналу, що збільшує фінансове навантаження.

По друге енергоефективні технології в готельному господарстві потребують значних капіталовкладень, адже готельне господарство є одним з найбільш енергоємних секторів туристичної індустрії. А впровадження екологічних практик вимагає дорогого технічного оновлення, наприклад:

- системи енергозбереження та автоматизації (розумні датчики освітлення, системи управління кліматом);
- сонячні панелі, теплові насоси, біоочисні споруди, що мають високий початковий поріг інвестицій;
- екологічно чисті матеріали та обладнання (фільтри для води, безвідходні системи утилізації).

В той же час, окупність таких інвестицій настає лише у довгостроковій перспективі (5–10 років), що знижує їхню привабливість для малого бізнесу.

По третє значно обмежені можливості малого та середнього бізнесу, представники якого переважають в туристичному секторі і мають обмежений доступ до капіталу через брак державних програм кредитування та пільг для впровадження екологічних технологій; відсутність фінансових стимулів чи податкових преференцій для тих, хто їх впроваджує.

В таблиці 1 наведені фінансові показники, щодо впровадження екологічних технологій у транспорті та готельному господарстві.

Таблиця 1

**Фінансові показники екологічних технологій
у транспорті та готелях в Україні**

Технологія / Проект	Початкові інвестиції (CAPEX)	Щорічні експлуатаційні витрати (OPEX) / Економія	Період окупності (Payback)
Електробуси	Вартість одного електробуса в Україні становить 8–9 млн грн , що на 2–3 млн грн дорожче за дизельний автобус. Однак експлуатаційні витрати значно нижчі.	Щорічна економія за рахунок пального та обслуговування може перевищувати 400 000 грн за весь життєвий цикл.	Час окупності – 5–7 років , залежно від інтенсивності використання та тарифів на електроенергію.
Сонячні панелі для готелів	Вартість сонячної електростанції в Україні становить 590–800 USD за 1 кВт потужності “під ключ”. Для готелю середнього розміру з потужністю 100–300 кВт це може бути 59 000–240 000 USD .	Щорічна економія на електроенергії може досягати 70% від поточних витрат.	Період окупності – 4–6 років , залежно від розміру системи та рівня сонячної інсоляції в регіоні.

Таблиця 1 сформована авторами а основі джерел (6,7,8)

Таким чином економічні бар’єри формують замкнене коло: високі інвестиційні потреби поєднуються з низькою фінансовою спроможністю більшості гравців туристичної галузі. Без державної підтримки, міжнародних грантових програм і механізмів державно-приватного партнерства процес екологізації туристичної інфраструктури суттєво гальмує.

2.Технологічні обмеження. В Україні відсутня широка мережа зарядних станцій для електробусів, електромобілів і мікроавтобусів, що ускладнює їх комерційне використання у туристичній сфері. Велосипедний туризм, який є ефективним інструментом сталого розвитку, обмежується нестачею велодоріжок, станцій

прокату, безпечних паркувальних місць та логістичної підтримки на туристичних маршрутах. Недостатня інфраструктура зменшує привабливість екологічного транспорту як для операторів, так і для туристів, знижуючи потенціал "зеленого туризму". Що стосується готельної складової, то сучасні системи **"розумні будинки"** та автоматизації ресурсоспоживання (електрика, вода, опалення), які значно підвищують енергоефективність поки що мають обмежене впровадження.

3. Нормативно-правові та організаційно-управлінські обмеження. В Україні наразі немає законодавчо закріпленої вимоги щодо обов'язкового впровадження еко-стандартів для готелів, туристичних комплексів та транспортних операторів. Це призводить до низького рівня мотивації бізнесу впроваджувати енергоефективні та екологічно чисті технології. Добровільні міжнародні сертифікаційні програми, такі як Green Key, Blue Flag та інші залишаються привілеєм великих міжнародних готелів або прибережних курортів, тоді як значна кількість малих та середніх підприємств не можуть собі дозволити проходження сертифікації. Крім того вони не інтегровані у державні документи як обов'язкові для виконання. Відсутність легітимності таких стандартів на національному рівні створює неузгодженість між рекомендаціями та реальною практикою: бізнес може впроваджувати стандарти "за бажанням", але не отримує юридичної або фінансової підтримки. Ще одне не вирішене питання – контроль за виконанням екологічних норм у транспортному секторі та готельному господарстві, який залишається фрагментарним та декларативним. Відсутні ефективні механізми перевірки енергоефективності будівель, якості викидів транспортних засобів, правильності утилізації відходів. Це створює ризик "зеленого піару" (greenwashing), коли компанії декларують екологічну відповідальність, але фактично не дотримуються екологічних стандартів. Неефективний контроль з боку держави призводить до недобросовісної конкуренції: підприємства, які реально інвестують у екологічні технології, несуть значно більші витрати порівняно з тими, хто ігнорує стандарти. Також відсутність стимулів у вигляді податкових пільг, грантів або державних субсидій стримує широке впровадження "зелених" практик у галузі. В Україні відсутній чіткий механізм взаємодії між Мінекології, Мінінфраструктури, органами місцевого самоврядування та туристичним бізнесом для впровадження "зелених" ініціатив. Це призводить до дублювання або невідповідності програм, недостатньої ефективності реалізації еко-проектів та уповільнення процесу модернізації транспортної та готельної інфраструктури. Відсутність комунікації між суб'єктами туристичної діяльності перешкоджає поширенню кращих практик і стандартизації процесів. На рівні держави немає структурованої програми, яка об'єднувала б всі елементи екологізації туристичної інфраструктури: транспорт, готелі, курортні зони, національні парки та культурні об'єкти.

4. Соціальні обмеження. Багато туристів не усвідомлюють важливості екологічного туризму для збереження природних ресурсів і культурної спадщини. Відсутність інформаційних кампаній, освітніх програм у школах та громадських ініціатив, наявність стереотипів, що "екологічні послуги" автоматично означають вищу ціну та зниження рівня комфорту відлякують потенційних клієнтів і знижують готовність бізнесу інвестувати у "зелені" стандарти. Низька обізнаність туристів впливає на попит: вони рідко обирають "зелені" готелі або екологічний транспорт, навіть якщо ті доступні. В переважній більшості вітчизняні туристи поки що не готові цінувати сертифіковані екологічні послуги, що створює економічний бар'єр: бізнесу невигідно впроваджувати сертифікацію, якщо попит на неї невеликий. У результаті розвиток сталого туризму сповільнюється, а підприємства частіше обирають "традиційні" моделі, орієнтовані на короткостроковий прибуток.

5.Обмеження накладені війною. Війна створила значні бар'єри для впровадження екологічних практик у туристичній інфраструктурі України. В першу чергу, це стосується транспортного сектору та готельного господарства. Бойові дії призвели до часткового або повного руйнування багатьох готелів, санаторіїв та туристичних комплексів, що унеможливило впровадження енергоефективних технологій (системи “розумних будівель”, сонячні панелі, очисні споруди). Дороги, мостові переходи, парковки та інші об'єкти транспортної інфраструктури зазнали серйозних ушкоджень, що обмежує використання електромобілів, електробусів та інших “зелених” транспортних засобів. Інвестиції, які могли б бути спрямовані на екологізацію готелів та модернізацію автопарків, відкладені через нагальні потреби оборони та гуманітарної допомоги. Через бойові дії та зниження завантаженнями, що ускладнює окупність інвестицій у “зелені” технології. Через складну безпекову ситуацію автомобільні перевізники не квапляться вкладати в впровадження електромобілів та гібридних автобусів на маршрутах, хоча обсяги перевезень пасажирів особливо в міжнародному сполученні доволі великі – майже 8 млн. осіб в 2023 році (Укрінформ, 2023).

Таким чином, основні проблеми впровадження екологічних практик у транспортному та готельному секторах зумовлені фінансовими обмеженнями, нормативно-правовою недосконалістю, відсутністю стимулів для бізнесу та низьким рівнем суспільної екологічної культури, а також військовими діями на території України. Подолання цих бар'єрів вимагає комплексного підходу, який поєднує державне регулювання, інвестиційну підтримку та освітні програми для туристів і працівників галузі. Міжнародний досвід в цій сфері демонструє синергію між транспортною політикою, змінами в експлуатації готельних об'єктів та впровадженням сертифікаційних і фінансових механізмів, що разом формують стійкіші туристичні дестинації. Зупинимося на кращих “зелених” світових практиках в транспортному і готельному секторах туристичної сфери і можливостях їх застосування в українських реаліях.

Транспортний сектор. Європейський підхід до стійкої мобільності акцентує увагу на інтегрованих стратегічних планах (Sustainable and Smart Mobility Strategy) та впровадженні пакетів заходів, що стимулюють перехід від приватного автотранспорту до громадського, активного (велосипедного, пішого) та електричного транспорту. Ключовими компонентами є планування маршрутів, створення сприятливих умов для пересідання (park & ride), розбудова велоінфраструктури та інтеграція електричного громадського транспорту; переведення туристичних потоків на периферійні паркінги доповнені частими рейсами шатлів/транзитних ліній знижує завантаженість центрів і сприяє охороні історичного ядра міста. Європейські проекти демонструють, що P&R ефективні для міст з вузькою центральною мережею доріг. Такий підхід допомагає зменшити тиск на дорожню інфраструктуру в туристичних “пікових” зонах і знизити локальні викиди забруднювачів. Світові ініціативи показують, що перехід до електромобілів у туристичному секторі вимагає одночасних інвестицій у зарядну інфраструктуру, стандартизацію послуг (оплата, навігація до зарядок), а також промоцію електротранспорту через пільги для операторів трансферів і прокатних компаній. При цьому успішні проекти поєднують в собі державне стимулювання, публічно-приватні партнерства і підтримку донорських програм для зниження початкових капіталовкладень. Кращі практики включають цифрове управління паркуванням, пріоритизацію екологічно чистого транспорту в центрах прийому туристів та оптимізацію логістики готелів і постачальників (наприклад, централізовані доставки, періодичні графіки постачання поза піковими туристичними

годинами). Ці заходи одночасно знижують викиди і покращують якість міського середовища, наразі прикладами міст, де діють ці ініціативи є Антверпен (Бельгія), Клайпеда (Литва), Фрайбург (Німеччина), Гданськ (Польща), Лісабон (Португалія).

Готельний сектор. Управління споживанням енергії – базовий інструмент “зеленої” модернізації готелів: тепломодернізація будівель, ефективні котли та насосні системи, системи рекуперації повітря, LED-освітлення, інтелектуальні системи управління HVAC, а також встановлення місцевих відновлюваних джерел (сонячні панелі, геотермальні рішення там, де це рентабельно). Міжнародні дослідження вказують на те, що такі заходи дають істотне зниження енергоспоживання у малих і середніх готелів за помірні терміни окупності (World Tourism Organization, 2011).

Міжнародні екомаркери готельного сектору (наприклад, Green Key) надають стандартизований набір критеріїв – від енергоменеджменту й управління відходами до комунікації зі споживачем – і виконують подвійний ресурс: технічний (стимул до впровадження заходів) та маркетинговий (підвищення довіри клієнтів). Сертифікація часто супроводжується каталогами “good practices”, що роблять перехід більш послідовним і вимірюваним. Міжнародний досвід демонструє широкий спектр архітектурно-технологічних рішень, що дозволяють суттєво скорочувати енергоспоживання, зменшувати викиди парникових газів і водночас підвищувати конкурентоспроможність туристичної інфраструктури (табл.2).

Таблиця 2

**Приклади готелів світу,
які демонструють інноваційні архітектурно-технологічні рішення**

Готель	Локація	Ключові інновації	Рівень “зеленості” / сертифікація
Svart Hotel	Норвегія, регіон Арктики	Енергогенеруюча архітектура (сонячні панелі у фасаді та на даху), геотермальне опалення, оптимізована форма будівлі для мінімізації тепловтрат	Net Positive Energy (проектна модель)
Green Solution House	Борнгольм, Данія	Сонячні батареї, повторне використання стічних вод, біоочистка, “розумне” керування освітленням та вентиляцією, перероблені матеріали	DGNB Gold, Green Key
Boutiquehotel Stadthalle	Відень, Австрія	Повністю енергонезалежний: геотермальні зонди, фотоелектричні панелі, збір дощової води, зелені дахи	“Zero Energy” сертифікований готель
Treehotel	Гараднас, Швеція	Використання локальних матеріалів, автономні системи водопостачання, сонячні панелі, інтеграція в природний ландшафт	Еко-архітектура (унікальний дизайн)
Hotel Jakarta	Амстердам, Нідерланди	Пасивні енергетичні рішення, система рекуперації тепла, тропічний “зимовий сад” для природного охолодження, дерев’яні конструкції	BREEAM Excellent

Готель	Локація	Ключові інновації	Рівень “зеленості” / сертифікація
Whitepod Eco-Luxury Hotel	Вале, Швейцарія	Геодезичні куполи з низьким енергоспоживанням, використання пелетного опалення, обмежений вплив на довкілля, мінімальна забудова	Еко-концепція, Green Globe
Parkroyal Collection Pickering	Сінгапур	Вертикальні сади, “зелені” фасади, система збору дощової води, скорочення енергоспоживання на 30 %	BCA Green Mark Platinum
Proximity Hotel	Грінсборо, США	70 сонячних панелей, рекуперація води та тепла, енергоефективне освітлення, матеріали вторинного використання	LEED Platinum (перший у США серед готелів)

Таблиця 2 сформована авторами а основі джерел (3, 5, 11)

Міжнародний досвід демонструє, що “зелена” модернізація туристичної інфраструктури – це не лише витрати, а інвестиція у конкурентоспроможність дестинації, якість сервісу та довгострокову екологічну стійкість. На наш погляд, для України релевантними є поєднання: стратегічного планування мобільності, поетапної енергомодернізації готелів з використанням міжнародних стандартів, доступу до фінансування через донорські та ринкові інструменти, а також орієнтації на пілотні рішення у ключових туристичних регіонах. Для прикладу, наведемо можливі кроки в галузі туристичного автомобільного транспорту та готельного господарства:

- Розвиток локальних SUMP (Sustainable Urban Mobility Plans) у туристичних містах (приклад – планування руху і паркування у Львові як крок до кращої мобільності в дестинації). Це дозволить поєднати пішохідну інфраструктуру, веломережі і муніципальні пересідання з туристичними вузлами.
- Пілотні програми електрифікації перевізників і прокатних парків у туристичних регіонах з одночасним розгортанням зарядних станцій на ключових туристичних маршрутах; застосування податкових/нетарифних стимулів для операторів трансферного бізнесу.
- Використання міжнародних донорських програм (європейські фонди, GIZ, EBRD та ін.) для фінансування капітальних проєктів та технічної допомоги (підготовка проєктної документації, навчання персоналу). Прикладом може бути співпраця у межах відновлення міст та розвитку сталих транспортних рішень.
- Енергоаудити та заходи з низькою капіталомісткістю: заміна освітлення на LED, встановлення індивідуальних терморегуляторів, утеплення локальних вузлів.
- Заохочення сертифікації Green Key або аналогічних схем як інструменту доступу до “зелених” туристів і міжнародних каналів бронювання .
- Освітні програми для менеджерів готелів і локальних органів управління туризмом (енергоефективність, кейси впровадження, підготовка до сертифікації), інформаційні кампанії для туристів щодо вибору “зелених” послуг.

Таким чином, екологізація транспорту та готельного господарства відіграє стратегічну роль у підвищенні конкурентоспроможності туристичних дестинацій України та є важливим чинником реалізації Цілей сталого розвитку України до 2030 року. А саме. Ціль 7. Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і

сучасних джерел енергії – розвиток готелів з використанням відновлюваних джерел енергії та впровадження енергоефективних технологій. Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура – створення інноваційної туристичної інфраструктури, включно з “розумною мобільністю” та “зеленими” готелями. Ціль 11. Сталі міста та громади – інтеграція екологічного транспорту (електробуси, велоінфраструктура, системи park & ride) у міське планування та розвиток безбар’єрного простору. Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво – оптимізація використання ресурсів у готельному господарстві (система сортування та переробки відходів, повторне використання води, локальні продукти). Ціль 13. Пом’якшення наслідків зміни клімату – скорочення викидів CO₂ у транспортному секторі та готельній інфраструктурі.

Впровадження таких рішень сприяє зростанню інвестиційної привабливості туристичних дестинацій, відповідає глобальним трендам попиту на “зелений” туризм і формує позитивний міжнародний імідж України. Таким чином, екологізація туризму є не лише інструментом збереження довкілля, а й довгостроковою стратегією економічної конкурентоспроможності та інтеграції у світовий туристичний простір.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз міжнародного досвіду та практик екологізації туристичної інфраструктури засвідчив, що транспортна й готельна сфери виступають ключовими чинниками у формуванні стійкості та конкурентоспроможності туристичних дестинацій. Впровадження “зелених” рішень у транспорті та готельному господарстві дає можливість суттєво знизити антропогенне навантаження на довкілля, водночас підвищуючи економічну ефективність підприємств та привабливість туристичних територій. У контексті досягнення цілей сталого розвитку України до 2030 року екологізація виступає не лише інструментом екологічної безпеки, а й стратегічним напрямом підвищення інвестиційної привабливості та інтеграції країни у глобальні туристичні ринки. Перспективи подальших досліджень полягають у: розробці методичних підходів до оцінки екологічної ефективності транспортних і готелів; вивченні економічних моделей фінансування “зелених” інновацій у туризмі; аналізі соціально-поведінкових аспектів попиту на “екологічні” туристичні продукти серед внутрішніх і міжнародних споживачів; адаптації міжнародних стандартів еко-сертифікації до українських реалій з урахуванням післявоєнної відбудови інфраструктури. Таким чином, подальші наукові пошуки мають бути спрямовані на формування комплексних моделей сталого розвитку туризму, де екологічні інновації в транспорті та готельному господарстві розглядатимуться як базові складові економічного зростання, екологічної рівноваги та соціального добробуту.

Конфлікт інтересів

Автори не мають потенційного конфлікту інтересів, який би міг вплинути на рішення про опублікування цієї статті.

Використання штучного інтелекту

Не використовувався.

ЛІТЕРАТУРА

- Доділова, К. & Полуда, В. (2023) Стан та перспективи впровадження екологічних готелів та ініціатив у готельне господарство України та світу. In V. Tsytko (Ed.), *International tourism as a socio-cultural and economic phenomenon* (p. 122–160). The University of Technology in Katowice Press.
- Укрінформ (2023, 4 листопада). У 2023 році майже 8 мільйонів пасажирів перетнули кордон на автобусах
<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3900726-u-2023-roci-majze-8-miljoniv-pasaziriv-peretnuli-kordon-na-avtobusah.html>
- A bright future for a mini-hotel: the real cost of switching to solar power
<https://dolyasolar.energy/en/blog/post/svitle-majbutnje-dlia-mini-hoteliu-realna-vartist-perechodu-na-soniachnu-enerhiu?utm>
- Electric buses in Ukraine: when will we switch from broken down minibuses to modern electric transport
<https://ecofactortech.com/en/electrobus-ukraina/?utm>
- Filali A, Suarez Llanes L, Chaouch A, & D'Acremont V. (2025). International transport-related carbon footprint and traveler's profile in a travel clinic before and after COVID-19. *Electron J Gen Med*, 22(4).
<https://doi.org/10.29333/ejgm/16368>
- Mobility Strategy:
https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/mobility-strategy_en?utm
- Quint6s, Maria A., Martinez-Senra, Ana I. & Adela Garcia-Pintos (2023). Is the hotel industry really committed to the environment? Answering using the business models framework. *Service Business* 17, 395–428.
<https://doi.org/10.1007/s11628-023-00522-2>
- Sadiq, M., Mohd A. & Justin P. (2022) Eco-friendly hotel stay and environmental attitude: A value-attitude-behaviour perspective. *International Journal of Hospitality Management*, 100.
<https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2021.103094>
- Sun, YY., Faturay, F., Lenzen, M. et al. (2024). Drivers of global tourism carbon emissions. *Nat Commun* 15,
<https://doi.org/10.1038/s41467-024-54582-7>
- Turnkey solar power plant for various applications
<https://krepmetal.ua/en/solar-power-plants/?srsltid=AfmBOoq4i9FOPfT1qFAqx03jDPCNC9GA1Xo7R26WecIGGjV3eMBxVaQb&utm>
- World Tourism Organization (2011), Key Energy Efficiency Solutions for SME Hotels , UNWTO, Madrid,
DOI: <https://dx.doi.org/10.18111/9789284415038>

REFERENCES

- Dodilova, K. & Poluda, V. (2023) Stan ta perspektyvy vprovadzhennia ekolohichnykh hotelei ta initsiatyv u hotelne hospodarstvo Ukrainy ta svitu. In V. Tsytko (Ed.), *International tourism as a socio-cultural and economic phenomenon* (p. 122–160). The University of Technology in Katowice Press.
- Ukrinform (2023, 4 lystopada). U 2023 rotsi maizhe 8 milioniv pasazhyriv peretnuly kordon na avtobusakh
<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3900726-u-2023-roci-majze-8-miljoniv-pasaziriv-peretnuli-kordon-na-avtobusah.html>

- A bright future for a mini-hotel: the real cost of switching to solar power
<https://dolyasolar.energy/en/blog/post/svitle-majbutnje-dlia-mini-hoteliu-realna-vartist-perechodu-na-soniachnu-enerhiu?utm>
- Electric buses in Ukraine: when will we switch from broken down minibuses to modern electric transport
<https://ecofactortech.com/en/electrobus-ukraina/?utm>
- Filali A, Suarez Llanes L, Chaouch A, & D'Acremont V. (2025). International transport-related carbon footprint and traveler's profile in a travel clinic before and after COVID-19. *Electron J Gen Med*, 22(4).
<https://doi.org/10.29333/ejgm/16368>
- Mobility Strategy:
https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/mobility-strategy_en?utm
- Quint6s, Maria A., Martinez-Senra, Ana I. & Adela Garcia-Pintos (2023). Is the hotel industry really committed to the environment? Answering using the business models framework. *Service Business* 17, 395–428.
<https://doi.org/10.1007/s11628-023-00522-2>
- Sadiq, M., Mohd A. & Justin P. (2022) Eco-friendly hotel stay and environmental attitude: A value-attitude-behaviour perspective. *International Journal of Hospitality Management*, 100.
<https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2021.103094>
- Sun, YY., Faturay, F., Lenzen, M. et al. (2024). Drivers of global tourism carbon emissions. *Nat Commun* 15,
<https://doi.org/10.1038/s41467-024-54582-7>
- Turnkey solar power plant for various applications
<https://krepmetal.ua/en/solar-power-plants/?srsltid=AfmBOoq4i9FOPfT1qFAqx03jDPCNC9GA1Xo7R26WecIGGjV3eMBxVaQb&utm>
- World Tourism Organization (2011), Key Energy Efficiency Solutions for SME Hotels , UNWTO, Madrid,
DOI: <https://dx.doi.org/10.18111/9789284415038>

Дата надходження до редакції 25.09.2025 р.
Ухвалено до друку 09.10.2025 р.

CC Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)